

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Гуманітарно-педагогічний факультет

ДОПУЩЕНО ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри журналістики та
мовної комунікації

проф. Світлана ХАРЧЕНКО

« ___ » _____ 2025 р.

ДИПЛОМНИЙ ПРОЄКТ БАКАЛАВРА

на тему:

«Війна та спорт: авторська добірка відеосюжетів»

Спеціальність 061 Журналістика

Гарант освітньої програми

доктор філологічних наук, професор

Світлана ХАРЧЕНКО

Керівник дипломного проєкту бакалавра

доктор філологічних наук, професор

Світлана ХАРЧЕНКО

Виконав

Іван Січкач

КИЇВ – 2025

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Гуманітарно-педагогічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри журналістики та
мовної комунікації

_____ Світлана ХАРЧЕНКО
«__» _____ 2025 р.

ЗАВДАННЯ

на виконання дипломного проєкту бакалавра студенту
Січкареві Івану Ігоровичу

Спеціальність 061 Журналістика

Тему дипломного проєкту бакалавра «**Війна та спорт: авторська добірка відеосюжетів**» затверджено наказом ректора НУБіП України від 27.01.2025 р. № 90

Термін подання завершеної роботи на кафедру 01.05.2025

Вихідні дані до дипломного проєкту бакалавра:

- законодавчі та нормативні акти України щодо фізичної культури та спорту, аналітичні матеріали Міністерства молоді та спорту України,
- дані спортивних федерацій та профільних організацій,
- інтерв'ю з представниками спортивної галузі (спортсменами, тренерами, менеджерами), статистичні дані щодо спортивної діяльності під час війни, наукові публікації з теми,
- матеріали медіа, офіційні звіти та публікації у відкритих джерелах.

Перелік питань, які потрібно розробити:

1. Висвітлення спортивних заходів під час війни, зокрема футбольних матчів.
2. Провести усне соціологічне опитування стосовно того, наскільки спорт зараз є актуальним в нашій країні.
3. Описати ідею відеосюжетів про вплив війни на фінансування, інфраструктуру, підготовку спортсменів до міжнародних змагань й загальний розвиток спорту в Україні (відеосюжети на тему «Футбол у військовий час»).
4. Запропонувати способи, інструменти поширення авторських відеосюжетів «Футбол у військовий час» серед цільової аудиторії.

Дата видачі завдання «01» жовтня 2024 р.

Керівник дипломного проєкту бакалавра
доктор філологічних наук, професор

Світлана ХАРЧЕНКО

Завдання прийняв до виконання

Іван СІЧКАР

ЗМІСТ

ВСТУП	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СПОРТУ В УМОВАХ КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ	
1.1. Спорт як соціальний феномен	
1.2. Історичні приклади спорту під час воєн.....	
РОЗДІЛ 2. СТАН І ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СПОРТУ ПІД ЧАС ВІЙНИ	
2.1. Висвітлення футбольних матчів під час війни	
2.2. Дізнатись думки українських вболівальників стосовно спорту у військовий час.	
2.3. Виступи українських спортсменів на міжнародній арені у 2022–2025 роках	
2.4. Феномен спортивної журналістики під час війни	
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Український спорт за свою історію переживав багато злетів та падінь, але безумовно станом на зараз ситуація є максимально хиткою. Нещодавні дослідження показали, що більше 40 тисяч спортсменів не повернулись назад й вирішили залишитись закордоном. Безумовно це величезна втрата для нашої країни, бо молодь є основним двигуном для зростання рівня спорту загалом. Не дивлячись на умови в яких доводиться тренуватись нашим спортсменам, постійні обстріли, зруйновані бази, ми доводимо що є незламною нацією показавши це на нещодавній Олімпіаді у Парижі. Проте що робиться для того, щоб наш спорт мав можливість якісно розвиватись й наші спортсмени могли підіймати нашу країну в очах провідних спортивних держав? На даний момент можна з впевненістю сказати, що у порівнянні із 2023 роком, коли бюджет складав 3,7 млрд грн, у 2024 фінансування значно підвищилось. Держава змогла виділити 7,5 млрд грн. Головна причина такого показника це Олімпійські і Паралімпійські ігри, ще одним позитивним моментом можна вважати, що в бюджеті 2023 року значно скоротили фінансування для більшості Олімпійських видів спорту, в 2024 році ситуація навпаки змінилась, й жоден олімпійський вид спорту не був скорочений у фінансовому плані. Я вважаю що цей момент говорить про те, що українцям не все одно на те як повертати спортивну славу нашій країні.

Актуальність дослідження. Через війну в нашій країні численні спортивні об'єкти зруйновано. Це значно ускладнює доступ спортсменам до якісної підготовки до змагань. Окрім цього, значно зменшилось фінансування через оборонні потреби країни. Дослідження впливу війни на спорт є важливим для того, щоб розуміти основні проблеми та якими методами відновлювати український спорт в післявоєнний період.

Мета бакалаврського проекту – проаналізувати основні моменти з якими зіткнувся спорт під час війни, щоб краще зрозуміти що терміново

потрібно спортсменам і тренерам для якісної підготовки до змагань і як зберегти спортивний потенціал нашої країни для відродження спорту.

Для досягнення окресленого мети потрібно розв'язати такі завдання:

1. Висвітлення спортивних заходів під час війни, зокрема футбольних матчів.
2. Провести усне соціологічне опитування стосовно того, наскільки спорт зараз є актуальним в нашій країні.
3. Описати ідею відеосюжетів про вплив війни на фінансування, інфраструктуру, підготовку спортсменів до міжнародних змагань й загальний розвиток спорту в Україні (відеосюжети на тему «Футбол у військовий час»).
4. Запропонувати способи, інструменти поширення авторських відеосюжетів «Футбол у військовий час» серед цільової аудиторії.

Об'єкт – сфера спорту в Україні в умовах війни.

Предмет – особливості втілення ідеї відеосюжетів про вплив війни на фінансування, інфраструктуру, підготовку спортсменів до міжнародних змагань й загальний розвиток спорту в Україні.

Методи дослідження. *Аналізування текстових матеріалів*, що висвітлюють питання функціонування спорту в умовах повномасштабного вторгнення росії в Україну. *Порівняльний* метод застосовано для вивчення медіапродуктів про спорт під час війни. Метод *узагальнення* використано, щоб сформулювати висновки до розділів і загальні висновки. Методи *вивчення документів і репортажне знімання на основі сценарного плану* прислужилися для створення авторських відеосюжетів.

Апробація. Основні положення бакалаврського дослідження оприлюднено у вигляді доповідей на II Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні соціокультурні трансформації: медіа, мова, комунікація» (Київ, 04.03.2025), на IV Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих науковців «Сучасні тенденції в медіагалузі», присвяченій Дню науки (Київ, 05.05.2025)».

Структура роботи: робота складається з реферату, трьох розділів, висновків до кожного розділу, трьох додатків, загальних висновків та списку використаних джерел.

Посилання на відеосюжети:

1. <https://vm.tiktok.com/ZMSDJj69A/>
2. <https://vm.tiktok.com/ZMSDJMG7m/>

РОЗДІЛ 1

Теоретичні засади функціонування спорту в умовах кризових ситуацій

1.1. Спорт як соціальний феномен

Спорт — це не лише фізична активність або змагання, а й важлива соціокультурна інституція. У сучасному світі спорт виконує низку функцій: комунікативну, ідентифікаційну, інтеграційну, виховну, економічну та навіть політичну. У періоди нестабільності ці функції набувають особливого значення, адже спорт може стати чинником стабільності та натхнення.

Провідні соціологи спорту (П'єр Бурдьє, Ервін Гоффман, Норберт Еліас) розглядали спортивні практики як спосіб символічного змагання в умовах реального чи потенційного насильства, а спорт як соціальну взаємодію, адже в умовах війни спорт може бути засобом символічної боротьби за гідність, ідентичність та міжнародне визнання.

Про це, зокрема, пише П'єр Бурдьє, розглядаючи спорт як простір символічної боротьби. У своїй статті «*Sport and social class*» П'єр Бурдьє розглядає спорт як соціально зумовлену практику, яка формується відповідно до позиції суспільства. Він стверджує, що вибір виду спорту залежить від так званого «Габітусу», тобто системи структурованих схильностей, які відображають людину, сукупності смаків, навичок і поведінки. На думку Бурдьє, спорт є полем боротьби за визнання та статус. Наприклад, гольф чи теніс більше асоціюється зі статусом та чимось елітним, натомість бокс навпаки більше з чимось жорстоким та не статусним. Отже, основною його ідеєю є те, що спорт – це не просто фізична активність, а поле символічного змагання. Вибір виду спорту залежить від твого соціального стану. В іншій своїй праці – «*Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste*» – П'єр Бурдьє аналізує як капітал впливає на тип спорту, яким займаються люди різного статусу.

Спорт як сцену соціальної взаємодії тлумачить й Ервін Гоффман (праця «*The Presentation of Self in Everyday Life*»), тобто він бачить спорт як соціальну

виставу, у якій спортсмени і тренери грають свої ролі й демонструють себе перед глядачами. Він також є автором теорії в якій розглядає повсякденні дії людей. У спорті ця теорія допомагає аналізувати поведінку спортсменів та тренерів. Змагання або тренування можна вважати певні організовані події на яких спортсмени демонструють успішні виконання своїх ролей.

Норберт Еліас спільно з Еріком Деннінгом створили працю «Quest for Excitement: Sport and Leisure in the Civilizing Process». В ній досліджено історичну еволюцію спорту, тобто як змінювався спорт у процесі розвитку цивілізації. Він демонструє, як упродовж століть зменшувався рівень відкритого насильства у спортивних практиках, а контроль над емоціями навпаки зростав. На думку Еліаса спорт є регульованою формою символічного насильства яке узгоджується з соціальними нормами.

1.2. Історичні приклади спорту під час воєн

Упродовж історії спорт неодноразово функціонував навіть у періоди масштабних конфліктів:

- Під час Другої світової війни у деяких країнах проводились локальні футбольні турніри. Наприклад, у Великій Британії чемпіонати проходили без глядачів, але підтримували моральне здоров'я нації.

- У колишній Югославії, попри воєнні дії, футбольні клуби, такі як «Црвена Звезда», брали участь у міжнародних турнірах.

- Сирія (2011–н.ч.) — футбольна збірна продовжила грати у відборі до ЧС навіть під бомбардуваннями, ставши символом надії для нації.

Історичний досвід свідчить: спорт у кризових умовах не зникає, а трансформується, здобуваючи нову суспільну вагу.

1.3. Соціальна роль спорту під час війни

У період війни спорт виконує низку особливих функцій:

- Психологічна підтримка населення. Позитивні новини про спортивні перемоги діють як фактор емоційної стабільності.
- Формування національної єдності. Спільна гордість за перемоги українських спортсменів сприяє посиленню патріотизму.
- Зміцнення міжнародного іміджу країни. Українські спортсмени на світових аренах виступають як амбасадори держави, що чинить спротив.
- Фандрейзинг і волонтерство. Через спорт активно збираються кошти на потреби армії та постраждалих (благодійні матчі, аукціони, збори).

Попри те, що в Україні триває війна, науковці замислюються над окращення сфери фізичної культури і спорту на місцевому рівні під час війни Росії проти України і у ході повоєнного відновлення [1], зокрема досліджують шляхи повоєнного відновлення діяльності фізкультурно-спортивних організацій на низовому рівні сфери фізичної культури і спорту після негативного впливу військових дій на умови розвитку фізичної культури і спорту в місцевих громадах

Висновки до розділу 1

Теоретичні засади функціонування спорту в умовах кризових ситуацій.

У першому розділі було досліджено основні теоретичні підходи до аналізу ролі спорту в періоди суспільних криз, зокрема у воєнний час. На основі опрацювання наукової літератури, аналітичних звітів та історичних джерел зроблено такі узагальнення:

1. Спорт як соціальний інститут в умовах кризових ситуацій виконує низку важливих функцій: збереження фізичного і психічного здоров'я населення, підтримка соціальної єдності, формування патріотичної свідомості, а також слугує потужним каналом національної та міжнародної комунікації.
2. Доведено, що історичні приклади з різних країн (у тому числі України) засвідчують здатність спорту адаптуватися до екстремальних умов

— воєн, епідемій, економічних криз. Спорт розвивається не лише як змагальна діяльність, а й як елемент психологічної підтримки суспільства.

3. У воєнний час спортивна сфера трансформується: зменшується кількість офіційних змагань, змінюються формати тренувань, зростає роль волонтерства серед спортсменів, а також інтегрується поняття “спортивного фронту”, яке охоплює участь спортсменів у бойових, гуманітарних та комунікаційних ініціативах.

4. Законодавчі та нормативні акти, які регулюють спортивну діяльність в Україні, у період війни підлягають перегляду. Вони мають враховувати специфіку воєнного стану, зокрема мобільність кадрів, безпекові ризики та необхідність забезпечення фізичної реабілітації військових і цивільних.

,

РОЗДІЛ 2

СТАН І ТРАНСФОРМАЦІЇ

УКРАЇНСЬКОГО СПОРТУ ПІД ЧАС ВІЙНИ

2.1. Адаптація спортивної інфраструктури та календаря змагань

Із початком повномасштабної війни багато спортивних арен та баз були пошкоджені або зруйновані (наприклад, стадіони у Чернігові, Маріуполі, Харкові). Значна частина змагань була скасована або перенесена. Проте вже з літа 2022 року Україна почала поступово повертатися до організації внутрішніх турнірів.

У своїх відео сюжетах я висвітлив як проходять футбольні матчі під час війни і завдяки чому вболівальники мають можливість потрапити на стадіон.

Скрин 2.1.

Ці сюжети висвітлюють думки українців, які не втомлюються дякувати за можливість підтримати улюблену команду й демонструють атмосферу справжньої радості на трибунах.

Скрин 2.2.

Одним з головних критеріїв проведення матчів є безпека на стадіонах. Під час створення сюжетів я відвідав стадіон «Динамо» імені Валерія Лобановського і впевнився в тому, що арена відповідає всім необхідним для цього стандартам, вимогам безпеки. Почнемо з того, що для вболівальників доступно лише половина місць на стадіоні, щоб під час тривоги не виникало скупчення людей і завершуючи обшуком правоохоронців на вході до стадіону. Приємно бачити, що всі з розумінням ставляться до цього.

Скрин 2.3.

Особливості відновлення спортивного процесу:

- Проведення матчів без глядачів та в умовах безпеки. Наприклад, матчі УПЛ відбувались у Києві, Львові, Ужгороді з постійною присутністю ДСНС.
- Скорочення сезонів. У чемпіонатах з футзалу, баскетболу та волейболу часто проводили лише основний раунд без плей-оф.
- Активна участь закордонних федерацій у наданні майданчиків. Частина спортсменів тренувалась або виступала в Польщі, Румунії, Словаччині.

2.2. Виступи українських спортсменів на міжнародній арені у 2022–2025 роках

Попри надзвичайні труднощі, українські спортсмени продовжували виступати на найвищому рівні у різних видах спорту. Вони стали не лише носіями спортивної майстерності, а й символами мужності, незламності та гідності.

Успіхи у футболі

- Збірна України з футболу вийшла до фінальної частини Євро-2024, а клуби продовжували виступати у єврокубках. Зокрема, «Шахтар» (Донецьк), не маючи власного стадіону, змінював домашні арени, але гідно представляв Україну в Лізі чемпіонів.

- УЄФА та FIFA дозволили українським клубам проводити міжнародні матчі на нейтральних територіях (Польща, Словаччина).

Індивідуальні види спорту

- Боксери, такі як Олександр Усик, не тільки зберегли світові чемпіонські пояси, а й активно підтримували армію, виступали з промовами на захист України.

- Легка атлетика, плавання, боротьба — українські спортсмени здобували медалі на чемпіонатах світу та Європи. Наприклад, Ярослава Магучіх стала чемпіонкою світу у стрибках у висоту.

- Паралімпійські ігри (2024, Париж): Україна ввійшла до топ-5 за кількістю нагород, попри складні умови підготовки.

Роль діаспори та міжнародної спільноти

- Українським спортсменам за кордоном часто допомагали європейські клуби, надаючи тренувальні бази, житло, можливість змагатися.

- Збірні команди в деяких видах спорту готувались до турнірів у Польщі, Німеччині, Італії, що дозволило зберегти спортивний рівень.

2.3. Феномен спортивної журналістики під час війни

У період війни трансформувалась не лише спортивна сфера, а й медіапростір. Спортивна журналістика в Україні адаптувалась до нових

реалій, водночас зберігаючи інтерес до професійного спорту та поєднуючи його з суспільно важливою інформацією.

Ключові зміни:

1. Гуманізація контенту.

У центрі уваги — не лише результати матчів, а історії спортсменів, які воюють, волонтерять або втратили дім.

2. Комбінація спорту та соціального дискурсу.

Видання почали висвітлювати спорт у зв'язці з темами втрат, опору, відновлення. Наприклад, матеріали про футболістів, які загинули на фронті, або клуби, які допомагають ЗСУ.

3. Адаптація форматів.

- Поширення подкастів, стрімів, інтерв'ю онлайн.
- Зменшення кількості репортажів з місця подій — акцент на аналіз, експертні думки, рефлексії.

4. Підвищена роль соціальних мереж.

Більшість спортивних новин поширюються через Telegram, Twitter, Instagram. Тут формуються оперативні повідомлення та емоційна підтримка аудиторії.

Провідні платформи:

- Tribuna.ua — адаптувалася до обмежень, продовжуючи аналітику, збираючи донати, поширюючи історії про героїв спорту.

- Суспільне Спорт — активно висвітлює перемоги, інтерв'ю з паралімпійцями, волонтерами серед спортсменів.

- Незалежні блогери, YouTube-канали (наприклад, Setanta Sport, Bombardyr) стали ще впливовішими, часто об'єднуючи аудиторію навколо новин не лише про гру, а й про війну.

Таблиця 2.1

Таблиця зміни кількості змагань і спортсменів в Україні (2019-2023)

Рік	Кількість змагань	Кількість спортсменів
2019 (до війни)	120	4500

2020	80	3200
2021	60	2500
2022	30	1200
2023	40	1800

Рис. 2.1. Динаміка здобуття медалей українськими спортсменами

(2019–2024 рр.)

На першому графіку (рис. 2.1.) можна побачити динаміку здобуття медалей українськими спортсменами у 2019-2024 роках. Найбільшу кількість вдалось здобути у 2019 році (понад 200 нагород), можна побачити, що найменше медалей наші спортсмени здобули у 2022 році (160) через повномасштабне вторгнення на нашу територію.

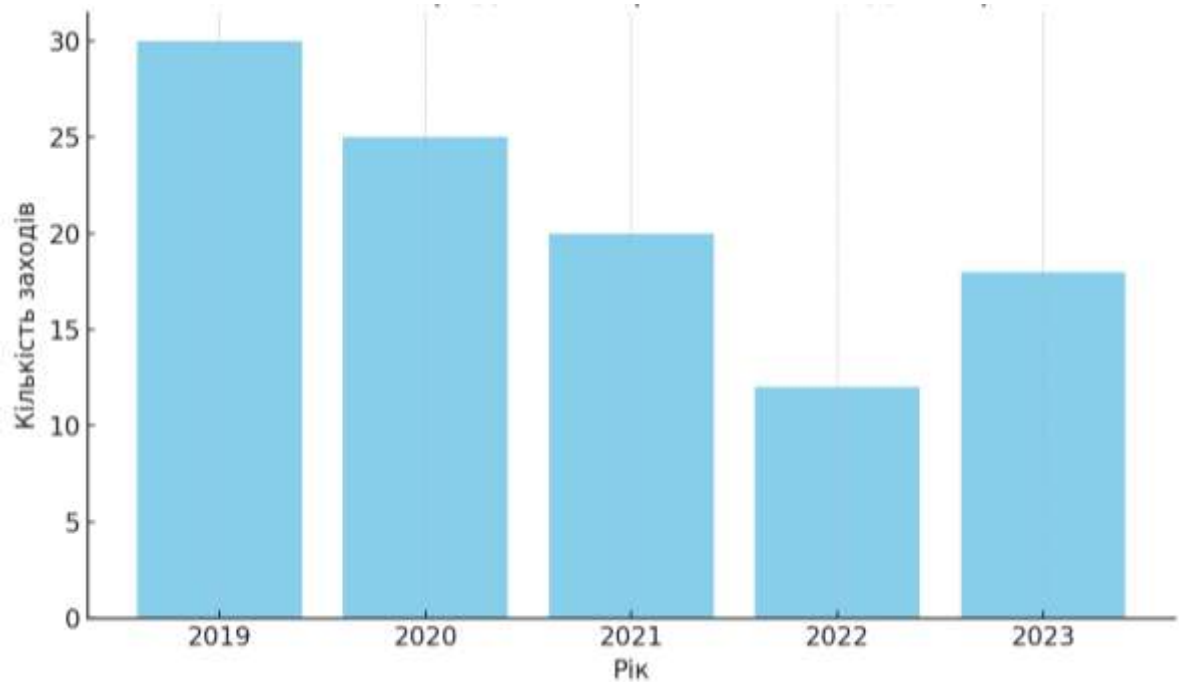

Рис. 2.2. Кількість міжнародних спортивних заходів за роками

Другий графік (рис. 2.2.) показує динаміку кількості міжнародних спортивних змагань, які були проведені в Україні з 2019 по 2023 роки. Найбільшу кількість заходів вдалось організувати у 2019 році.

Третій графік показує динаміку трьох ключових показників у сфері спорту в Україні з 2019 по 2023 рік.

1. Кількість тренувальних баз (жовта лінія)
2. Фінансування спорту в Україні (помаранчева лінія)
3. Кількість спортивних федерацій (рожева лінія)

З 2019 року починається тенденція зниження всіх показників. Найбільше падіння сталось у 2022 році яке пов'язано з повномасштабним вторгненням росії.

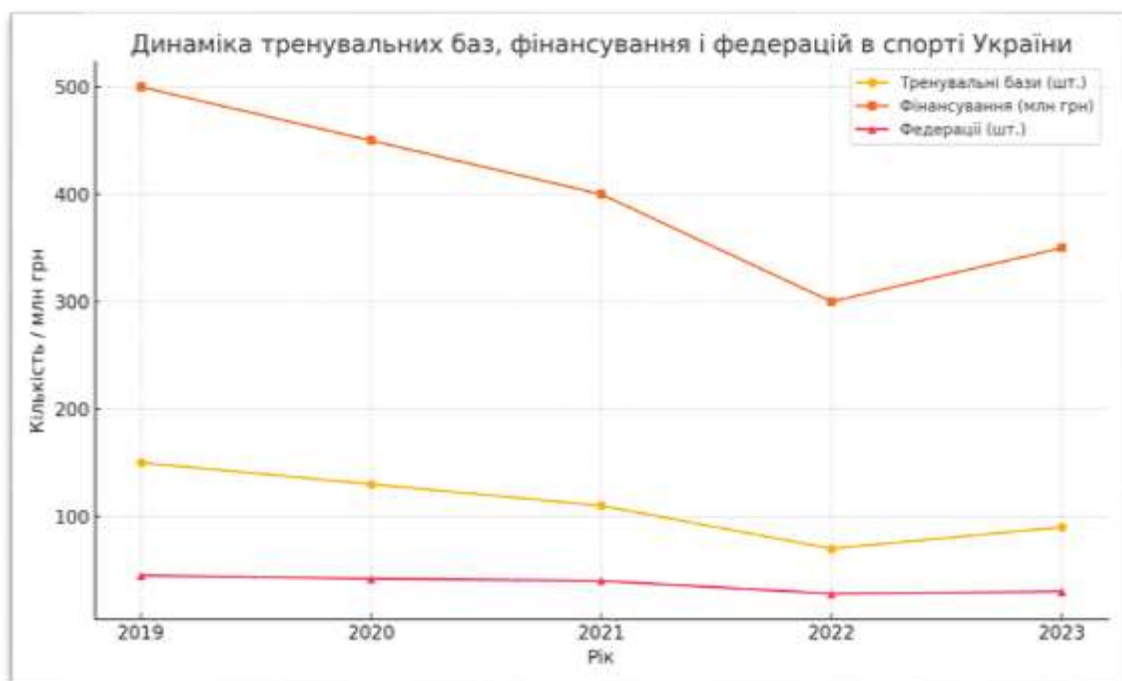

Рис. 2.3. Динаміка тренувань

Висновки до розділу 2

Аналіз ситуації в українському спорті в умовах повномасштабної війни дозволив виявити низку ключових змін, викликів та адаптацій, які суттєво вплинули на функціонування галузі.

1. Спортивна інфраструктура зазнала значних руйнувань. Частина об'єктів була пошкоджена або знищена, багато клубів і федерацій змушені були переїхати або тимчасово призупинити роботу. Водночас спортсмени й тренери продемонстрували високу мобільність та готовність тренуватись у складних умовах, включаючи переїзд за кордон.

2. Календар змагань був суттєво скоригований. Деякі чемпіонати та турніри були призупинені або проведені у скороченому форматі, часто без глядачів та з обмеженою логістикою. Водночас відновлення УПЛ, проведення Кубка України, а також участь у міжнародних змаганнях стали важливими кроками для збереження спортивного життя в країні.

3. Виступи українських спортсменів на міжнародній арені у 2022–2025 роках стали джерелом національної гордості. Перемоги Ярослави Магучіх, Олександра Усика, українських борців, фехтувальників, легкоатлетів та паролімпійців підкреслюють високий рівень нашого спорту навіть в умовах війни. Ці результати мали не лише спортивне, а й моральне значення — як знак стійкості України.

РОЗДІЛ 3

СПОРТ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ

У період війни спорт набуває нових, поглиблених сенсів. Він перестає бути виключно змаганням за очки або медалі, і стає важливою складовою психологічної підтримки населення. Перемоги українських спортсменів у цей час мають не лише спортивну, а й морально-ідейну цінність.

Психологічна підтримка:

- Успішні виступи Ярослави Магучіх, Олександра Усика, Ігоря Радівілова та інших — це моменти колективної гордості, що формують відчуття незламності.

- Навіть трансляція матчів УПЛ чи єврокубків надає людям відчуття стабільності й «нормального життя» у ненормальних умовах.

Формування національної ідентичності:

- Атлети стають «обличчями» України на міжнародній арені.
- Національна символіка на формі, гасла на підтримку ЗСУ — усе це зміцнює національну єдність.

Прикладом цього стала церемонія нагородження на чемпіонаті світу з боротьби, коли український спортсмен розгорнув прапор зі словами «Save Ukraine» — і це трансливалось у десятках країн світу.

Науковці наголошують на потребі використовувати спорт та фізичну культуру як засіб забезпечення психологічно стабільного стану людей та зниження рівня тривожності серед дітей, молоді та дорослого населення та забезпечення життєвонеобхідної рухової активності [2]. Звертають увагу на те, що під час війни, це можливо забезпечити завдяки впровадженню нових форм організації фізичної активності і спортивних тренувань онлайн, а також через розповсюдження корисної, мотиваційної інформації про важливість рухову активність та спорт і через публікації їх в соціальних мережах [2].

3.2. Волонтерська та військова діяльність спортсменів

Багато спортсменів не лише продовжили займатись спортом, а й стали волонтерами або приєдналися до лав Збройних сил України.

Серед відомих прикладів:

- Михайло Забродський, боксер — мобілізований до ЗСУ.
- Юрій Вернидуб, тренер — залишив роботу в «Шерифі» та пішов захищати країну.

- Олег Тягнибок, чемпіон з важкої атлетики — загинув на фронті.
- Сергій Стаховський, тенісист — вступив до тероборони.

Роль спортивних клубів:

- «Рух» (Львів), «Дніпро-1», «Інгулець», «Металіст» та інші активно допомагають армії — пальним, бронезилетами, автівками.
- Багато клубів відкрили центри підтримки переселенців на своїх базах.

Висновки до розділу 3

Спорт в Україні під час війни перетворився на потужний соціальний інструмент — джерело національної гордості, психологічної підтримки, активного спротиву. Спортсмени не лише здобували медалі, а й воювали, волонтерили, доносили світові правду про Україну.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження встановлено, що повномасштабна війна в Україні істотно вплинула на функціонування спортивної галузі, однак не зупинила її розвиток. Незважаючи на значні виклики, такі як руйнування інфраструктури, вимушене переміщення спортсменів, скорочення фінансування та загроза життю, спортивне життя в Україні продовжує існувати та адаптуватися до нових реалій.

Завдяки висвітленню думок вболівальників в сюжетах присвячених тому як проходять футбольні матчі у військовий час вдалось з'ясувати чому українці хочуть підтримувати свою команду на трибунах не дивлячись на ризики і яке майбутнє вони бачать для українського спорту в цілому.

Аналіз джерел показав, що спорт в умовах війни виконує не лише оздоровчу чи змагальну функцію, а й стає важливим інструментом національного спротиву, засобом реабілітації військовослужбовців, психологічної підтримки населення, особливо молоді, та дипломатичної підтримки України на міжнародній арені.

Українські спортсмени, виступаючи на міжнародних змаганнях, послідовно демонструють силу духу та патріотизм, що підсилює позитивний імідж України у світі. Участь спортсменів, зокрема ветеранів бойових дій, у змаганнях на кшталт «Ігор нескорених» має не лише спортивне, але й соціально-політичне значення.

Проведене дослідження дало змогу всебічно проаналізувати стан і трансформації спортивної сфери в Україні в умовах повномасштабної війни, що триває з 2022 року. На основі опрацювання наукових джерел, аналітичних звітів, офіційної статистики та практичних кейсів було сформовано такі ключові висновки.

У першому розділі досліджено історичний контекст розвитку спорту в умовах воєнного стану. Зокрема, з'ясовано, що попри повторюваність викликів (як це було під час Другої світової війни, війни в Югославії чи конфліктів на Близькому Сході), український досвід має унікальні риси. Спорт

у сучасній Україні виконує не лише класичну функцію фізичної культури, а й є складовою інформаційної боротьби та національної стійкості.

У другому розділі завдяки висвітленню думок вболівальників в сюжетах присвячених тому як проходять футбольні матчі у військовий час вдалось з'ясувати чому українці хочуть підтримувати свою команду на трибунах не дивлячись на ризики і яке майбутнє вони бачать для українського спорту в цілому.

Було проаналізовано поточний стан спортивної інфраструктури та діяльності спортивних організацій в Україні. Встановлено, що понад 300 об'єктів спортивної інфраструктури пошкоджено або зруйновано внаслідок бойових дій. Багато спортивних шкіл і клубів було змушено припинити роботу або перемістити діяльність в онлайн-формат. Водночас державна підтримка, зокрема через Міністерство молоді та спорту, та ініціативи міжнародних партнерів дозволяють зберігати базовий рівень функціонування системи.

Третій розділ засвідчив, що українські спортсмени відіграють ключову роль у формуванні іміджу країни за кордоном, беручи участь у міжнародних змаганнях навіть під обстрілами чи після бойових дій. Висвітлення історій спортсменів-військовослужбовців або тих, хто втратив домівки, викликає значний резонанс у світових ЗМІ. Особливої уваги заслуговують успіхи України на «Іграх нескорених» та в паролімпійському русі — це не лише символ мужності, а й свідчення життєздатності українського суспільства.

Також показано, що спорт використовується в реабілітаційних програмах для військових та внутрішньо переміщених осіб. Фізична активність допомагає знижувати рівень тривожності, ПТСР і сприяє соціальній інтеграції ветеранів та молоді.

Список використаних джерел

1. Приходько В.В., Дзюбенко М.І., Чекмарьова Н.Г., Чернявська О.А., Чернігівська С.А. (2024). «Покращення стану фізичної культури і спорту в громадах під час війни і повоєнного відновлення». Науковий журнал СФППЦ, (10(183)). [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.10\(183\).34](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.10(183).34)
2. Борейко Н.Ю., Азаренкова Л.Л. (2023). «Роль спорту і фізичної культури під час війни та у відновленні України». Здоров'я нації і вдосконалення фізкультурно-спортивної освіти, 361–365. <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/65358>
3. Мельник А.Ю. (2023). «Феномен спорту вищих досягнень в Україні під час воєнного стану (на прикладі паралімпійської збірної з тенісу настільного)». Фізична культура і спорт. Виклики сучасності, 51. <https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstreams/ffb30429-2835-4693-9f49-7c14ffe8217e/download>
4. Матвеев С., Крушинська Н., Краснянський К. (2021). «Спорт військовослужбовців, які зазнали поранення під час бойових дій: стан, проблеми, перспективи». Теорія і методика фізичного виховання і спорту, (4), 3–7. https://www.researchgate.net/publication/360389542_Sport_vijskovosluzbovciv_a_ki_zaznali_poranenna_pid_cas_bojovih_dij_stan_problemi_perspektivi
5. «Top 10 needs of Ukraine's Olympic sports in hostile conditions». (2023). Journal of Olympic Studies. <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC10895238/>
6. «Geopolitics, sports and Russian-Ukrainian war». (2025). International Journal of Sport Policy and Politics. https://www.researchgate.net/publication/388799381_GEOPOLITICS_SPORTS_AND_RUSSIAN-UKRAINIAN_WAR
7. «Sport as a Tool of Power: the Case of the Russia's War Against Ukraine». (2025). Journal of Sport and Social Issues. https://www.researchgate.net/publication/389003888_Sport_as_a_Tool_of_Power

[the Case of the Russia's War Against Ukraine Sport as instrument m%27akoi_sili_priklad_rozv%27azanna_rosijskoi_vijni_proti_Ukraini](#)

8. «Sport and diplomacy in the aftermath of the Russia Ukraine war». (2024). Sports Law and Policy Centre.

<https://library.olympics.com/Default/doc/SYRACUSE/2874887/sport-and-diplomacy-in-the-aftermath-of-the-russia-ukraine-war-a-sports-law-and-policy-centre-lawins>

9. «World Sports and Russia's War Against Ukraine». (2023). Cambridge University Press.

<https://www.cambridge.org/core/books/interorganizational-relations-and-world-order/world-sports-and-russias-war-against-ukraine/0CFE15E9AA731FDE7860CE859813303C>

10. «The Fallout of Russia's Invasion in the Wide World of Sports». (2023). Columbia University Journal of International Affairs.

<https://jia.sipa.columbia.edu/content/fallout-russias-invasion-wide-world-sports-feature-the-guardian>

11. «Combat Sports Grapple with the Russia-Ukraine Conflict». (2023). Columbia University Journal of International Affairs.

<https://jia.sipa.columbia.edu/content/fighters-and-flags-combat-sports-grapple-russia-ukraine-conflict>

12. «Through the athletes' lens: perspectives on competing at the 2024 Olympics during conflict». (2025). International Review for the Sociology of Sport.

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/19406940.2025.2459203>

13. «The experiences of attending an international veteran sporting event: Team Ukraine's perspective». (2024). Journal of Military and Veterans' Health.

<https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC11701212/>

14. «How Russia's invasion of Ukraine shook sports' foundation». (2022). The International Sports Law Journal.

<https://link.springer.com/article/10.1007/s40318-022-00211-8>

15. «Global Tour for Peace». (2022). Wikipedia.

https://en.wikipedia.org/wiki/Global_Tour_for_Peace

16. «Фізична культура та спорт допомагають учням долати стрес під час війни». (2025). Sci314. <https://sci314.com/news/fizyczna-kultura-ta-sport-dopomahaiut-uchniam-dolaty-stres-pid-chas-viiny/>
17. «Розвиток спорту в умовах повномасштабної війни». (2023). Науковий журнал Львівського державного університету фізичної культури. <https://sportscience.ldufk.edu.ua/index.php/msnu/article/view/1536>
18. «Наукові дослідження з фізичної культури і спорту в умовах війни». (2023). Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. <https://pcs.khmnu.edu.ua/index.php/pcs/article/view/154>
19. «Молодь та спорт». (2023). Кабінет Міністрів України. <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/youth-and-sport.pdf>
20. «Кімік Спорткомплекс (Чернігів)». (2023). Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Khimik_Sport_Complex_%28Chernihiv%29

ДОДАТКИ

